

Bu çözüm kitapçığında 75 sorunun çözümü vardır.

1. Bir tarihî eseri hazırlarken izlenen basamaklar şunlardır;

Tarama (Kaynak Tarama)

Tasnif (Sınıflandırma)

Tahlil (Çözümleme)

Tenkit (Eleştirme)

Terkip (Sentez)

CEVAP: B

2. Anadolu'da tımar sistemini uygulayan ilk uygarlık Hititlerdir. Panflüt Frigyalılar tarafından bulunmuştur. Ticaretle sigorta sistemini uygulayan ilk uygarlık ise Lidyalılardır.

CEVAP: E

3. Türk tarihinde "fatih" ünvanını kullanan ilk hükümdar Mukan Kağan'dır. Bu dönemde İpek Yolu'nu kontrol etmek amacıyla Bizans ile Sasaniilere karşı ittifak yapılmıştır. Ayrıca, Kırgızları yenerek hâkimiyeti altına almıştır. Çin baskı altında tutulmuştur. Kore'den Karadeniz'e kadar uzanan sahada yaşayan bütün Töles ve diğer Türk boylarını, kuzeyde Kırgız Türklerini ve yabancı kavimleri devlete bağlamıştır.

CEVAP: A

4. Uygur hükümdarının Çinlilerle savaşmamak için Çin prensesiyle evlenmek istemesini, buna karşılık Çinlilerin Uygurlarda kutsal kabul edilen Kutlu Dağ adını taşıyan kayayı istemesi sonucu Uygurların başına gelen felaketi ve bunun sonucunda Uygurların Beşbalık bölgesine gitmeleri *Göç Destanı*'nda anlatılmaktadır. Bu destan *Türeyiş Destanı*'nin devamı niteliğindedir.

CEVAP: B

5. Hz. Muhammed'in 632'de vefat etmesi üzerine yalancı peygamberlerin ve zekât vergisi vermek istemeyen kabilelerin ortaya çıkması devlet otoritesinin zayıflamasına sebep olmuştur. Ancak 632'de halife seçilen Hz. Ebubekir ilk iş olarak bu sorunları ortadan kaldırarak devlet otoritesini yeniden sağlamıştır. Ancak 634 yılında Bizans ile yapılan Ecnadeyn Savaşı Suriye bölgesini ele geçirerek hem İslamiyet'i yaymak hem de devletin sınırlarını genişletmek amacıyla olmuştur.

CEVAP: C

6. Vizigot kralının İspanya halkına baskı ve zulüm yapması üzerine İspanya'nın yerel yöneticileri, Müslümanlardan yardım istemişlerdir. Tarık bin Ziyad komutasındaki İslam ordusu daha sonra kendi adıyla anılacak olan Septe Boğazı'nı aşarak İspanya'ya geçmiştir. Vizigotlarla yapılan 711 tarihli Kadiks Savaşı'nda galip gelen Tarık bin Ziyad, Müslüman Arapların "Endülüs" adını verdiği İber Yarımadası'nı (İspanya) ele geçirmişlerdir. İspanya'nın alınması sonrasında Septe Boğazı'na Cebelitank Boğazı denilmeye başlanmıştır.

CEVAP: D

7. Babası Arslan Yabgu'nun tuzağa düşürülmesi sonucu tahta çıkan Tuğrul Bey, 1055 yılında düzenlediği Bağdat Seferi'yle Abbasi halifesini koruma altına almış ve halife siyasi yetkilerini Tuğrul Bey'e devretmiştir. Bu durum Türk - İslam dünyasındaki ilk laiklik uygulamasıdır. 1048'de Bizans ile yapılan Pasinler Savaşı'nda galip gelmesine rağmen üvey kardeşi İbrahim Yinal'ın isyanıyla uğraşmıştır. Ancak Nizamiye Medresesi, Sultan Alparslan zamanında açılmıştır.

CEVAP: D

8. Haçlı Seferleri, Akdeniz ya da Anadolu üzerinden Kudüs'e doğru düzenlenmiştir. Bu coğrafyada bulunan Türk - İslam devletleri de Haçlılara karşı mücadele etmiştir. Ancak Semerkant merkezli kurulan Karahanlılar bu alanın dışında kalmaları sebebiyle Haçlı Seferleri'nde mücadele etmemişlerdir.

CEVAP: A

9. İspanya ve Portekiz'den Müslümanların atılması için Reconquista (Yeniden Fetih) hareketi başlatılmıştır.

Muvelledun: İspanyol asıllı Müslümanlara denir.

Morisko: İspanyol zulmüne maruz kalarak zorla Hristiyanlaştırılmaya çalışılan Müslümanlara denir.

Kluni: Haçlı Seferleri'nin başlamasında etkili olan Fransız asıllı tarikattır.

Bermeki: Abbasilerdeki vezirlik makamında bulunan ve bilimsel çalışmalara öncülük eden ailedir.

CEVAP: E

10. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde kazasker, defterdar, nişancı, vezirler Divanın doğal üyesi olup şeyhülislam, yeniçeri ağası, kaptanıderya, reisülkütap gerekli durumlarda Divana katılan üyelerdi. Ancak I. Süleyman Dönemi'nde şeyhülislam daimi üye haline getirilmiştir. Divana katılan ilk şeyhülislam Ebu Suud Efendi'dir.

CEVAP: B

11. I. Murat 1362-1389 yılları arasında padişahlık yapmıştır. Karamanoğullarıyla yapılan Akçay Savaşı, Yıldırım Bayezit Dönemi'nde meydana gelmiştir.

CEVAP: A

12. Hükümdarlık sembolü olarak kılıç kuşanmak, cülus bahşişi dağıtmak ve biat etmek ilk kez Osmanlılar tarafından kullanılmıştır. Menşur almak Türk-İslam devletlerinde yaygın olarak kullanılmıştır.

CEVAP: D

13. Üç Paşalar veya Üç Paşalar İktidarı (Triumvira) olarak bilinen yapı, Osmanlı İmparatorluğu'nun son demlerine damgasını vurmuş üç önemli Osmanlı yöneticisinden oluşur. Bunlar, Dahiliye Nazırı ve Sadrazam Talat Paşa, Harbiye Nazırı Enver Paşa ve Bahriye Nazırı Ahmet Cemal Paşa'dır. 1913 yılındaki Bâbüali Baskını ile iktidara gelen bu üç paşa Osmanlı İmparatorluğu'nda bundan sonraki dönemde gerçekte tek söz sahibi kişiler olmuşlardır. Bu dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun I. Dünya Savaşı'ndaki teslimiyetine kadar sürmüştür.

CEVAP: C

14. Özellikleri verilen dergi *Sırat-ı Müstakim*'dir.

CEVAP: A

15. Soruda verilen gelişmeler II. İnönü Savaşı öncesinde ve sonrasında meydana gelmiştir. Ayrıca İstiklal Marşı ilk kez bu savaştan sonra marş olarak okunmuştur.

CEVAP: E

16. Opera ve balenin ülkemizde yer almasında Atatürk'ün kişisel çabaları etkili olmuştur. Daha Sofya'da ataşemiliter iken izlediği Karmen Operası'ndan etkilenen Atatürk, operanın Türk kültür yaşamına girmesinde de öncü olmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra bir devlet konservatuarının kurulması kararlaştırılmıştır.

Konservatuvarda sadece müzik eğitimi verilmemiş opera, bale ve tiyatro eğitimi de verilmiştir. İlk millî opera denemesi İran Şahı Rıza Şah Pehlevi'nin Türkiye'yi ziyareti üzerine, 1934'te metni Münir Hayri Egeli tarafından yazılan, bestesi Adnan Saygun tarafından yapılan "Özsoy Operası" olmuştur.

CEVAP: C

17. Musul meselesini görüşmek amacıyla 19 Mayıs 1924'te Haliç Konferansı toplanmış ancak bir sonuç alınamamıştır. Bunun üzerine sorun Lozan Barış Antlaşması'nın ilgili maddesi gereği Milletler Cemiyetine havale edilmiş ve cemiyet, konuyu Eylül 1924'te incelemeye başlamıştır. Milletler Cemiyetinin konuyu incelemek üzere bölgeye gönderdiği Tahkik Komisyonu'nun Eylül 1925'te cemiyet meclisine sunduğu Brüksel Hattı Raporu'nda Musul'un Irak'ta kalması yönünde görüş beyan etmesi, Türk temsilcileri ve halkı tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmıştır.

CEVAP: B

18. Meiji Restorasyonu (1868 - 1912) aydın hükümet çağı olarak da bilinir. İmparator Mutsuhito önderliğindeki bu dönemde Japonya'daki alfabe sistemi değiştirilmiştir.

CEVAP: D

19. 1929 Ekonomik Buhranı'nın ülkemize olan etkisini ortadan kaldırmak amacıyla 1929'da Kazım Özalp başkanlığındaki Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti kurulurken, 1933'te ise kriling sistemi (malını alanın malını alma politikası) kabul edilmiştir. Ancak Petrol Ofisi ve Et - Balık Kurumu, 1940 tarihinde Millî Korunma Kanunu'na dayanarak kurulmuştur.

CEVAP: D

20. Millî Şef Dönemi olarak da bilinen İsmet Paşa Dönemi 1938 ile 1950 yılları arasını kapsamaktadır. Soruda verilen gelişmelerin tarihleri şunlardır;

Köy Enstitülerinin açılması - 1940

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması - 1963

Millî Kalkınma Partisinin açılması - 1945

İstanbul Teknik Üniversitesinin açılması - 1944

Birleşmiş Milletlere üye olunması - 1945

CEVAP: B

21. Lozan Antlaşması'nda Ermeni meselesi çözülmesine rağmen Soğuk Savaş Dönemi'nde bu mesele tekrar gündeme gelmiştir. Fransızlardan aldıkları destek ile harekete geçen Ermeniler, 4-T Planı'nı uygulamak amacıyla Beyrut merkezli ASALA terör örgütünü kurmuşlardır.

CEVAP: E

22. Mete Han babası tarafından Orta Asya'daki Moğol kabilesi olarak kabul edilen Yüçilere eşir olarak gönderildikten sonra babasını yenerek tahtı ele geçirmiştir. Tahta çıkan Mete Han ilk seferlerini Tunguzlar ve Yüçiler üzerine yaparak bu kabileleri itaat altına almıştır. Çin üzerine seferler düzenleyerek kuzey bölgelerini MÖ 197 Pai - Teng Savaşı ile tamamen ele geçirmiştir.

CEVAP: E

23. Kadızadeler: XVII. yüzyılda ortaya çıkıp duraklamayı yeniliklere bağlamışlar ve yeniliklere karşı çıkmışlardır. Tasavvuf ve tarikatlara karşı olan gerici vaizlerdir. IV. Murat Dönemi'nde uygulanan yasakları desteklemişlerdir.

CEVAP: A

24. Osmanlı Devleti'nde Birun adlı sarayın dış bölümünde bulunan görevlilerden bazıları şunlardır;

- Hekimbaşı: Saray hekimlerinin başı
- Hacı-i Sultan: Padişah hocası
- Münecimbaşı: Gelecekle ilgili tahminde bulunan kişiler
- Peykler (Şatır): Postacılar
- Bostancılar: Saray bahçıvanı
- Yeniçeri Ağası: Yeniçerilerin başı
- Hünkar İmamı: Padişaha namaz kıldıran imamdır.

CEVAP: E

25. • Ünlü bir matematikçidir. Çok sayıda bilim insanıyla çalışarak bir dünya haritası çizmiştir. Haritasını çizdiği yerlerin enlem ve boylam değerlerini belirtmiştir. (Harezmi)
- Dünya haritasını çizen ilk Türk bilginidir. Bu haritada Türklerin yaşadığı yerler belirtilmiştir. Dünyayı tepsi gibi düz ve yuvarlak olarak tasvir etmiştir. (Kaşgarlı Mahmut)
 - *Kitab-ı Bahriye* adlı eseriyle dünya harita tarihine büyük katkılar sağlamıştır. (Piri Reis)
 - Geliştirdiği ölçüm aletleri ile Dünya'nın şekli ile ilgili hesaplamalar yapmıştır. (Biruni)

Kâtip Çelebi ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmiştir.

CEVAP: E

26. Silindirik projeksiyon yöntemi, Ekvator ve çevresinin harita çiziminde kullanılan projeksiyon yöntemidir. Ekvator'dan uzaklaştıkça alan ve açılar bozulur. Kutuplara doğru gittikçe hata payı artar. Bu sebeple Hindistan'ın harita çiziminde hata en az olur.

Bulgaristan, Almanya ve Romanya'nın harita çiziminde konik projeksiyon kullanılmalıdır. Kanada'nın harita çiziminde ise düzlem projeksiyon kullanılmalıdır.

CEVAP: A

27. Gece ile gündüz sürelerinin değişmesi eksen eğikliğine bağlı oluşan bir sonuçtur. Yaz mevsiminde gündüzler uzarken kış mevsiminde geceler uzar. Diğer seçenekler eksen (günlük) hareketinin sonuçlarıdır.

CEVAP: D

28. Atmosferde bulunan su buharı ve karbondioksit (CO_2) gazının miktarı yere ve zamana göre değişmekte iken %78 oranında bulunan azot gazı ile %21 oranındaki oksijen gazları sabit oranlıdır.

CEVAP: D

29. Yalnızca Köyceğiz Gölü ve çevresinde doğal olarak yetişen, gövdesinden elde edilen balsam, kozmetik ve eczacılık sektörlerinde kullanılan endemik tür sığla ağacıdır.

CEVAP: A

30. Akarsu boylarında devamlı şerit halinde uzanan ormanlara galeri ormanları denir.

Mangrov ormanları: Gel-git sonucu oluşan haliçlerde, tuzlu bataklıklarda ve çamurlu kıyılarda sık ormanlar oluşturan bazı ağaç ve çalı türlerine ve oluşturdıkları ormanlara verilen addır.

Muson ormanları: Muson iklim bölgesinde görülen yaz yağışları ile yeşeren, kış kuraklığı ile de yapraklarını döken ağaçlardan oluşan ormanlardır.

Tayga ormanları: Sert - karasal iklim bölgesinin yapraklarını dökmeyen ve soğuğa dayanıklı ağaçlardır. 50° - 60° enlemleri çevresinde görülen ormanlardır.

Longoz: Denize doğru akan derelerin getirdiği kumların birikerek kıyıda set oluşturması ve dere ağzını kapatması sonucu akarsuyun biriktiği yerde oluşan bir özel ekosistemdir. Yalnızca belirli ağaç, bitki ve kuş türleri bu yaşam ortamını tercih ederler.

CEVAP: A

31. İklim koşulları, kayacın yapısı, bitki örtüsü ve mikroorganizmalar toprağın meydana gelmesinde etkili olan faktörlerdendir.

Humus ise bitki ve hayvan artıklarının toprakta birikmesiyle oluşan, koyu renkli organik maddedir. Humus, kayaların ufalanması veya ayrışmasında etkili değildir. Toprağa verimlilik kazandıran bir maddedir.

CEVAP: A

32. Yeterli su kaynağına sahip olmayan ve Türkiye'den Manavgat Çayı'nın sularını satın almak isteyen Orta Doğu ülkesi İsrail'dir.

CEVAP: B

33. Huron kıvrımları Prekambriyen'de oluşmuştur. Yeryüzünün oluşan ilk kıvrım dağlarıdır. Hersinyen ve Kaledoniyen kıvrımları 1.j eolojik zamanda (Paleozoik) oluşmuştur. Alp – Himalaya kıvrım sistemleri ise 3. jeolojik zamanda (Tersiyer) oluşmuştur.

CEVAP: D

34. Yer kabuğunu oluşturan 3 temel kayaç türü vardır. Bunlar: • Magmatik (Püskürük) • Tortul (Sedimenter) ve • Başkalaşım (Metamorfik) kayaçlardır.

Magmatik kayaçlar; magmanın yer içinde, yeryüzünde veya yeryüzüne yakın derinliklerde soğuyarak katılaşması ile oluşurlar. Dış Püskürük Kayaçlar ve İç Püskürük Kayaçlar şeklinde ikiye ayrılır.

Dış Püskürük Kayaçlar: Obsidyen, bazalt, andezit, tüfler, trakit, pumis (ponza, topuk taşı), sünger taşı...

İç Püskürük Kayaçlar: Granit, diorit, gabro...

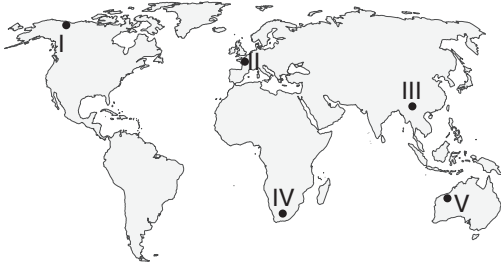
CEVAP: B

35. Küresel ısınma sonucunda kutuplardaki ve yüksek irtifalardaki buzulların erimesiyle deniz seviyesinin yükselmesi ve bazı ülkelerin sular altında kalması beklenmektedir. Alçak ya da okyanus ve deniz kıyılarındaki bazı ülkeler bu durumdan fazlasıyla etkilenecektir.

Bu ülkelerin başında Hollanda gelmektedir. Danimarka, Hindistan, Bangladeş, Endonezya, Filipinler, Mısır, Vietnam, Tayland..

CEVAP: E

36.

- Dağlık, engebeli ve yüksek arazi şartları insan yaşamına uygun değildir. (III) • Sıcak ve kurak iklim koşullarından dolayı nüfus seyrek. (V) • Sanayinin gelişmesine bağlı olarak sık nüfuslanmıştır. (II) • Yer altı ve yer üstü kaynaklarının çok olması nüfus yoğunluğu üzerinde olumlu katkı sağlamıştır. (IV)

CEVAP: A

37. Ekonomik faaliyetlerin yoğun olduğu kentler, çevresinden göç almaktadır. Bu durum beraberinde bazı sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunlar; trafik yoğunluğunun artması, konut ücretlerinin artış göstermesi, altyapı hizmetlerinin yetersiz kalması, demografik yatırımların artış göstermesidir. Ama işçi ücretlerinin ucuzlaması sorun olarak nitelendirilemez. Devlet açısından ele alındığında nüfus yoğunluğu arttıkça daha ucuzca daha fazla insan çalıştırılacaktır. Bu durum gayet olumludur.

CEVAP: A

38. Samsun'dan başlayıp Artvin Sarp Sınır Kapısı'na kadar uzanan Yeşil Yol Projesi ile bölgenin turizm potansiyelinin ön plana çıkarılması hedeflenmektedir. Bu proje dahilinde 7 ilin toprakları bulunur; Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Bayburt, Gümüşhane.

CEVAP: A

39. Mackinder Kara Hâkimiyeti Teorisi'nde deniz gücünün öneminin azaldığını ve kara gücünün daha önemli hale geldiğini iddia etmiştir. Bu düşünce ile şu tezi ileri sürmüştür: Kim Doğu Avrupa'ya hükmederse dünyanın kalbine hakim olur; kim dünyanın kalbine hakim olursa dünya adasına hükmeder, kim dünya adasına hükmederse dünyaya hakim olur.

Spykman Kenar Kuşak Teorisi ile Mackinder'in Kara Hakimiyet Teorisi'ni eleştirmektedir. Ona göre, Mackinder'in tezi yanlıştır. Eğer eski dünyanın güç siyaseti için bir slogan gerekiyorsa bu, "Kim kenar kuşağa hükmederse Avrasya'ya hakim olur; kim Avrasya'ya hakim olursa dünyanın kaderini kontrol eder" olmalıdır."

CEVAP: B

40. Jeoloji, yer bilimidir. Yer bilimi, bir disiplin olarak yeryüzü coğrafyası ile ilgilenmektedir. Yeryüzü coğrafyası, yer kabuğu ve gökyüzü katmanları, jeolojik devirler, Dünya'nın oluşumu, evren ve dünyanın fiziksel yapısı jeolojik çalışmalar içindedir.

Paleocoğrafya, geçmiş çağların coğrafyasını araştıran bilim dalıdır.

Jeomorfoloji, yer şekillerini ve onları oluşturan süreçleri araştıran ve tanıtan bir bilim dalıdır.

Sedimantoloji, Sedimanter- tortul kayaçların oluşumu ve oluşum süreçlerini inceleyen bir bilim dalıdır.

Hidrojeoloji, yeraltı ve yüzey suyu kaynaklarının oluşumu, dolaşımı, kayaçlar arasındaki etkileşimi gibi dinamikleri inceleyen bilim dalıdır.

Klimatoloji ise atmosfer içerisinde meydana gelen hava olayları ile yeryüzünde görülen iklim tiplerini inceleyen bilim dalıdır. Jeolojinin yardımcı dallarından biri değildir.

CEVAP: E

41. Kıta Kayması Teorisi, 1912'de Alman Meteorolog Alfred Wegener tarafından ortaya konulmuş olan ve kıtaların hareket halinde olduğunu ve bugünkü durumunu böylece aldığını öne süren bir teoridir. Wegener, çok sayıda jeolojik ve paleontolojik veriden yararlanarak jeolojik zamanın büyük bölümü boyunca tek bir kıtanın bulunduğunu ileri sürdü ve bu varsayımsal kıtayı Pangea olarak adlandırdı.

Alfred Wegener'in Kıtaların Kayması Kuramı'na göre; Pangea, Jura Dönemi olarak adlandırılan yaklaşık 190-136 milyon yıl önce çeşitli parçalara ayrılmış ve parçalar birbirlerinden uzaklaşmaya başlamıştır. Günümüzde Amerika kıtasını oluşturan bölümleri batıya doğru kaymıştır. Böylece Atlas Okyanusu ortaya çıkmıştır. Hindistan bloğu ise Ekvator'u geçmek suretiyle Asya ile birleşmiştir.

Wegener'den sonra jeolog Alexander L. Du Toit, Wegener'in varsayımını geliştirerek üzerinde çalışmış ve kuzeyde "Lavrasya" ve güneyde "Gondvana" olmak üzere 2 ana kıtanın olduğunu ileri sürmüştür. Alfred Wegener'in teorisi daha sonra pek çok kişinin ve bilim insanının dikkatini ve ilgisini çekmiştir. Kıtaların Sürüklenmesi Teorisi bu şekilde geliştirilerek sürdürülmüştür. Alfred Wegener'i Kıtaların Kayması Teorisi'ne ilk başta şüphe ile yaklaşan, hatta ret edenler olmuştur da zaman bu kuramın doğruluğunu ortaya çıkarmıştır.

Alfred Wegener'in kuramının en önemli kanıtlardan birisi; kıtaların birbirlerine uygunluğudur.

Kıtaların Kayması Kuramı'nın bir başka önemli kanıtı da "paleontolojik kanıtlar"dır. Buna göre flora ve fauna topluluklarının benzerliği en önemli kanıtlardandır.

Kıtaların Kayması Teorisi'nin bir diğer mühim kanıtı da farklı kıtalardaki aynı fosillerin varlığıdır. Buna örnek olarak glossopteris, mesosaurus, gangamopteris (bitki) ve lystrosaurus (hayvan) gibi çok sayıda fosillerin bulunması Kıtaların Sürüklenmesi Kuramı'nı destekleyen ve kanıtlayan en önemli bulgular olmaktadır.

CEVAP: B

42. Isınarak yükselen hava kütlelerinin oluşturduğu yağışlara konveksiyonel (yükselim) yağış denir. Isınarak hafifleyip yükselen hava kütlesi, yükseldikçe soğur ve belirli bir yükseklikten sonra doyma noktasını aşarak yağış bırakır. Konveksiyonel yağışlar en fazla Ekvatorial bölgede görülür. Yıl boyunca sıcaklığın fazla olmasına bağlı olarak yükselici hava hareketleri olduğundan, konveksiyonel yağışlar görülür. Orta kuşak karalarının iç kesimlerinde, ilkbahar ve yaz başlarında görülen yağışlar konveksiyonel yağışlardır.

Soruda yıl boyunca diye belirttiği için cevap Ekvatorial iklim olmalıdır.

CEVAP: E

43. Antik Çağ'ın en önemli limanlarından biri olan Milet Antik Kenti, Büyük Menderes Nehri'nin taşıdığı alüvyonlar ile dolmaya başlayarak zamanla çok önemli bir liman kenti olma niteliğini kaybetmiştir. Limanın alüvyonlarla dolması demek bol miktarda alüvyonun taşınması demektir. Bu durum da toprağın süpürülmesi yani erozyonla açıklanır.

CEVAP: A

44. Siyanür, doğal yollarla oluşan, pek çok bitkide bulunan ve 2000 yıl boyunca nükleer silahların kullanılmadığı savaşlarda zehirleyici olarak kullanılan bir kimyasaldır. Gaz halinde solunması, katı halde yutulması veya topikal maruz kalmayla absorbe edilmesi son derece öldürücü bir etkiye sahiptir. Siyanür, pek çok metalle kolaylıkla birleşebilme özelliğine sahiptir. Bu da altın gibi metallerin cevherinden ayrıştırılmasında onu kullanışlı bir kimyasal yapmaktadır.

CEVAP: C

45. İklim değişikliği ya da küresel ısınma, karbondioksit gibi ısıyı tutan gazların atmosferde artmasıyla oluşan ve atmosfere salınan sera gazlarının neden olduğu düşünülen sera etkisinin sonucunda, dünya üzerinde yıl boyunca kara, deniz ve havada ölçülen ortalama sıcaklıkların artması nedeniyle dünyanın ikliminin değişmesidir. Ormanların tahribi, sanayi faaliyetleri, termik enerji üretimi ve fosil yakıt kullanımı küresel ısınma üzerinde etkili olan antropojenik faktörler iken volkanik faaliyetler doğal nedenlere bağlı olarak oluşur.

CEVAP: A

46. *Devlet*, Platon'un MÖ 380'lerde kaleme aldığı bir Sokratik diyalogdur. Konusu, başta adaletin tanımı olmak üzere, adil kentin ve adil insanın nitelikleridir. Platon'un en çok tanınan eseridir ve hem felsefe tarihinin hem de siyaset kuramının en etkili eserlerinden birisidir. Tarihte, ütopya karakterine sahip ilk eser olarak bilinir.

CEVAP: D

47. Siyaset kelimesi Türkçeden Arapçaya geçmiştir. (Aksine Arapçadan Türkçeye geçmiştir.)

Siyaset ile at bakıcısı ve terbiyecisi anlamındaki seyis kelimesi aynı kökten gelmektedir. (Doğrudur.)

Siyaset kelimesi şehirlerin ve insanların yönetiminde kullanılmış ve insanları yönetme sanatını ifade etmiştir. (Doğrudur.)

Osmanlı Devleti'nde siyaset kavramı iktidar mücadelesi anlamında kullanılmıştır. (Yanlıştır. Çünkü yönetme sanatı anlamında kullanılmıştır.)

CEVAP: D

48. Max Weber otorite tiplerini 3'e ayırır: geleneksel otorite, karizmatik otorite ve hukuksal (demokratik) otorite.

Geleneksel otorite, geleneklerin büyük saygı gördüğü, toplumsal düzenin ağır değiştiği toplumlarda ve kurumlarda görülür. Bu gibi ortamlarda iktidarın kaynağı; gelenekler ya da yerleşik inançlardır.

Karizmatik otorite, önderin olağanüstü gibi görünen niteliklerinden doğar. İktidarın kaynağı, bizzat kişinin doğuştan sahip olduğuna inanılan özelliklerdir.

Hukuksal (demokratik) otorite, ne geleneklerden, ne de olağanüstü kişisel niteliklerden kaynaklanır. Bu tür otorite söz konusu olduğunda, iktidarın kaynağını akıl ve kurallar oluşturur. Kişiler belli kurallara göre iktidara gelir, belirli sınırlar içinde yetkilerini kullanır ve belirli kurallara göre iktidardan uzaklaştırır.

Bu üç "meşru" otorite kaynağına, genelde meşru sayılmayan; kaba güce ve baskıya dayalı otorite de eklenebilir. Köklü siyasal rejim değişikliklerinin en azından başlangıç dönemlerinde, siyasal iktidarların ana kaynağını bu tür bir otorite oluşturur. Zamanla diğer otorite türleri devreye girer.

CEVAP: A

49. Devlet Kavramına İlişkin Ayrımlar

1. Üniter Devlet: tek bir ülke üzerinde, tek bir milletin, tek bir egemenliğe tabi olmasıdır. Üniter devlette siyasi otorite tek bir merkezi otorite ile sağlanır. Yaşama organının yaptığı kanunlar ülkenin tümünde geçerlidir. Örneğin Danimarka, Fransa, İngiltere, İsrail, İtalya, İrlanda, Norveç, Türkiye, Yunanistan.

2. Bölgeci Devlet: Bölgeci devletler üniter devletler gibi tekçi devlet yapısına sahip olmakla birlikte millet anlayışında çok ciddi bir farklılık göstermektedir. Üniter devlette tek bir millet anlayışı esas alınırken, bölgeci devlette ülke çeşitli bölgelere ayrılmıştır ve her bir bölge farklı millet anlayışına sahiptir. (Örnek: İspanya)

3. Federasyon: Eyalet, kanton ve benzeri küçük devletçiklerin birleşerek oluşturdukları devlet modelidir. Her bir küçük devletçik kendi yasama, yürütme ve yargı organlarına sahiptir. İç yapılarında özerk, dış yapılarında ise federasyona bağlıdırlar. Federasyona bağlı devletçiklerin bağımsızlıklarını ilan etme hakları yoktur. Örnek: Almanya, ABD, Kanada, Rusya, İsviçre, Avusturya

4. Konfederasyon: İki ya da daha çok devletin ortak ve sınırlı çıkarları için iç ve dış efemenliklerini koruyarak anlaşmayla oluşturdukları devlet topluluğudur. Günümüzde konfederasyona örnek yoktur. Örnek: Yugoslavya, Çekoslovakya

CEVAP: D

50. Liberalizm, bireysel özgürlük üzerine kurulan bir siyasi felsefe veya dünya görüşüdür. Bireysel özgürlük ve bireysel haklar düşüncesiyle yola çıkan liberalizm, daha sonraki yıllarda farklı türlere bölündü ve bireylerin eşitlik ilkesinin de önemini vurgulamaya başladı. Klasik liberalizm bireysel özgürlüklerin rolünü vurgularken, sosyal liberalizm özgürlüğe vurgu yaptığı kadar; bireylerin eşitlik hakkı ilkesinin önemine vurgu yapar ve özgürlük ile eşitlik arasında denge kurmayı amaçlar.

CEVAP: C

51. Faşizmin Özellikleri

- Faşizmde toplumsal yaşam bütünüyle devlet iktidarını elinde tutanın dünya görüşüne göre, yani lidere göre örgütlenir ve belirlenir,
- Basın ve yayın kuruluşları mevcut faşizan ideoloji paralelinde yayın yapmak zorundadır. Egemen görüşe zıt düşünceler ve eleştirel seslerin çıkması çeşitli baskı unsurları aracılığıyla önlenir.
- Sıklıkla etnisteyi ve ırkı temel alan bir milliyetçilik ve vatanseverlik övgüsü yapılır.
- Toplumun üyesi kabul edildiği ırk ya da milletin diğer ırk ve milletlere üstünlüğü savları öne sürülür. Bu iddialara kanıt göstermek için ise tarihe ve tarih yazıcılığına büyük önem verilir.
- Komünizme, liberalizme, demokrasi gibi farklı ideolojilere kesin bir karşı çıkış söz konusudur. Faşizm, sağ - sol siyaset spektrumunun en sağında yer alır.
- Toplum sorunlarının çözümünde akıl ve bilim yerine, duyguya, nefrete ve efsanelere dayanma eğilimi yaygındır.
- Toplumda mutlak biçimde egemen kılınan düşünce sistemine karşı çıkma olasılığı bulunan tüm bireysel ve toplumsal oluşumları yok edilir.

CEVAP: E

- 52.** “Yaşla siyasal katılma arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmektedir.” Bu ifade doğrudur. Diğer ifadelerin ise tam tersi durumları doğruyu yansıtır.

CEVAP: B

- 53.**
- Liberalizmin özgürlük anlayışı muhafazakârlıktan daha geniştir. (Doğrudur)
 - Muhafazakârlar bireye, liberaller ise topluma ve otoriteye önem verirler. (Yanlıştır. Çünkü tam tersi olması gerekiyor.)
 - Serbest piyasayı hem liberaller hem de muhafazakârlar benimserler. (Doğrudur)
 - İki ideolojide de kendiliğinden değişen doğal bir düzen anlayışı vardır. (Doğrudur)
 - Liberalizm akla, muhafazakârlık tecrübeye önem verir. (Doğrudur)

CEVAP: A

- 54.** Çıkar grupları (aynı zamanda baskı grupları, lobici gruplar larak da adlandırılır), gevşek ya da sıkı organize olmuş, kendi taraflarından yana hareket eden, seçimlere girmeden kamu politikasını değiştirmeye ya da kamu politikasında yapılacak değişiklikleri önlemeye çalışan gruplardır.

CEVAP: B

- 55.** Farabî İslam felsefesi geleneğinde, “ilk öğretmen” olarak bilinen Aristoteles’ten sonra “İkinci Öğretmen” (el - muallimü’s - sani) olarak anılır. Farabî’nin önemli katkılarından biri de mantık çalışmasını iki kategoriye, yani, tahayyül (fikir) ve subut (ispat), bölerek kolaylaştırması idi.

CEVAP: A

- 56.** Penisilin: Alexander Fleming

Çiçek Aşısı: Edward Jenner

Kolera ve Veba Aşısı: Waldemar Haffkine

Hepatit B Aşısı: Baruch Blumberg

CEVAP: C

- 57.** Mezopotamya’da tanrılara veya tanrılaştırılmış krallara ölçülü veya kafiyeli olarak yazılmış övgü (kaside)ler “litürjik eserler” olarak bilinir.

CEVAP: E

58. Konya ilinin Çumra ilçesinde yer alan Çatalhöyük, 1958 tarihinde keşfedilmiştir. Çeşitli aralıklarla yapılan bilimsel kazılar günümüzde de kapsamlı olarak devam etmektedir. Olağan dışı sanatıyla hayranlık uyandıran Neolitik Kent Çatalhöyük'te ilk buluntular MÖ 7400 yıllarına tarihlenmektedir. Kent, medeniyetin ve ziraatin temellerini anlamamızda uluslararası anahtar olarak tanımlanmaktadır. Çatalhöyük'ün Neolitik yerleşim tarzı ve kent planının eşitlik ideallerini yansıttığına inanılmaktadır.

CEVAP: D

59. Nesilden nesile aktarılan gelenek-görenek ve alışkanlıklarımızı ve bunlarda meydana gelen değişimleri bilimsel bir bakış açısıyla ele alıp inceleyen antropolojinin alt dalı "Sosyal-kültürel antropoloji" dir.

CEVAP: B

60. Anket, belli araştırmanın amacına uygun düzenlenmiş soru listesidir. Anket tekniği araştırma yöntemleri arasında en çok kullanılanıdır. Bunun sebebi kolay, ucuz ve bilgileri doğrudan doğruya toplamaya uygun oluşudur.

CEVAP: A

61. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen değerler ile bunlara ilişkin tutum ve davranışlar

Değerler	Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar
Adalet	Adil olma Eşit davranma Paylaşma
Dostluk	Diğerkamlık Güven duyma Sadık olma Vefalı olma Yardımlaşma
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma Doğru sözlü olma Etik davranma Güvenilir olma Sözünde durma
Öz Denetim	Davranışlarını kontrol etme Davranışlarının sorumluluğunu alabilme Öz güven sahibi olma
Sabır	Azimli olma Tahammül etme
Saygı	Alçakgönüllü olma Başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma Diğer insanların kişiliklerine değer verme
Sevgi	Aile birliğine önem verme Fedakarlık yapma
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma
Vatanserverlik	Çalışkan olma Dayanışma Kurallara ve kanunlara uyma Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma Toplumunu önemseme
Yardımserverlik	Cömert olma Fedakar olma İş birliği yapma Merhametli olma Misafirperver olma Paylaşma

CEVAP: B

62. Kültürel farkındalık ve ifade

1. Yerel, ulusal ve uluslararası kültürel mirasın farkında olma.
2. Önemli kültürel çalışmalar ve popüler kültür hakkında bilgi sahibi olma.
3. Kültürel ve dilsel çeşitliliğin farkında olma.
4. Yaşamda estetik faktörlerin önemini kavrama.
5. Sanat eserlerinde ve sanat çalışmalarına değer verme ve takdir etme.
6. Kültürel yaşama katılma

CEVAP: D**63. Değer Analizi Yaklaşımı**

Bu yaklaşıma göre öğrenciye sınıfta veya sınıf dışında nasıl davranılması gerektiği konusunda öğüt veya talimatlar verilmesi yerine karşılaşılan herhangi bir ahlaki meselenin, delillerle birlikte neden ve niçin soruları çerçevesinde analiz edilerek çözülmesi hedeflenir. Bu yaklaşıma göre karşılaşılan veya karşılaşılmaması muhtemel bir meselede öncelikli olarak öğrencilerden söz konusu meseleyi tanımlamaları, mesele hakkında çeşitli kaynaklar kullanarak bilgi toplamaları ve konuyla ilgili muhtemel çözüm yollarını belirlemeleri istenir. Diğer bir deyişle, değer içeren herhangi bir meselenin halledilmesinde problem çözme, eleştirel ve analitik düşünme becerilerini ihtiva eden bir süreç izlenir.

CEVAP: C**64. İnisiyatif alma ve girişimcilik**

Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

CEVAP: E**65. Ahlaki Muhakeme (İkilem)**

Kohlberg tarafından geliştirilen ve ahlaki ikilem olarak da bilinen bu yaklaşımda amaç, bireye düşünme ve muhakeme etme yeteneği kazandırarak değer öğretimini gerçekleştirmektir. Söz konusu değer öğretiminin kazandırılması ise oluşturulan küçük gruplarla kısmen yapılandırılmış tartışmalar yöntemi kullanılır. Uygulama sırasında, ahlaki ikilemler içeren hikâyeler yoluyla çocukların ahlaki muhakeme / yargıları ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bunun için sınıfta küçük gruplar oluşturulur ve seçilen bir örnek olay üzerinden öğrencilere karşılaştırma yaptırılır. Yapılar karşılaştırmalar sonunda gruplara örnek olayda geçen durumda sergilenen en doğru ve en iyi davranışın hangisi olduğu sorulur. Ardından seçilen davranışla ilgili çeşitli sorular sorularak grupların tartışmaları sağlanır. Seçilen örnek olaydaki problem ve çıkmazlar öğrencilerin gelişim seviyelerine göre çözüme kavuşturulur. Burada önemli olan, kazanılacak ideal değerden ziyade öğrencinin bu süreçte ne düşündüğü ve nasıl tartıştığıdır.

CEVAP: D**66. Panel**

- Herkesi ilgilendiren bir konunun, izleyiciler önünde, sohbet havası içinde tartışıldığı konuşmalar dır.
- Panelin katılımcıları, alanında uzman kişilerdir.
- Katılımcı sayısı sınırlıdır. Genellikle 3 - 6 kişiden oluşur.
- Panelin amacı o konuyla ilgili karara, kesin yargılara varmaktan çok, konunun değişik anlayışlarını ortaya koymaktır.
- Başkan tarafından yönetilir ve panelin sonunda başkan söylenenleri özetler.

CEVAP: C

67. 1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

CEVAP: A

68. Kieran Egan'ın Tarihsel Düşünme Gelişim Evreleri;

1. Somatik Evre (0 - 3 Yaş)
2. Mitsel Evre (4 -) Yaş)
3. Romantik Evre (9 - 15 Yaş)
4. Felsefi Evre (15 - 20 Yaş)
5. İronik Evre (20+)

Somatik Evre (0 - 3 Yaş);

Tüm çocuklar somatik evre ile doğarlar. Herhangi bir tarihsel düşünme söz konusu değildir.

CEVAP: B

69. Tarihsel Empati Anlayışının Düzeyleri

1. Düzey Aptal Geçmiş

Bu düzeyde öğrenciler, geçmişte yaşayan insanların kendileri gibi düşünmediği ve kendileri gibi davranmadıkları için aptal olarak değerlendirmektedirler.

2. Düzey: Klişe Genellemeler

Öğrenciler bu düzeyde insanların davranışlarını, duygularını, düşüncelerini ve olayların sebeplerini genel olarak bildikleri klişe / basmakalıp bilgilere dayanarak açıklamaya çalışırlar.

Klişe genellemeler yapan bir öğrencinin vereceği cevaplar genellikle şu şekilde olur;

- Gelenekler görenekler böyle ister.
- Çünkü kanunlar böyleydi.
- Çünkü İslam dini bunu emretti.
- Çünkü töre böyle yapmalarını gerektirir.

3. Düzey: Günlük Empati

Bu düzeyde öğrenciler, olayları tarihsel karakterin dilinden açıklarlar. Ancak kendisinin düşünce tarzı ile tarihsel karakterin düşünce tarzını ayırt edemezler.

4. Düzey: Sınırlı Tarihsel Empati

Bu düzeyde sınırlı da olsa tarihsel empatiye ulaşırlar. Geçmişteki insanları geçmişin bakış açılarıyla değerlendirirler. Ancak sadece eldeki veriler dahilinde olayı anlamaya çalışırlar. Bunun sonucu olarak başka açıklamalar öne süremezler. Sadece tek bir açıdan tarihsel empati kurarlar.

5. Düzey: Bağlama Uygun Tarihsel Empati

Öğrencilerin bir tarihçi gibi düşünmeye başladıkları dönemdir. Araştırma yaparak, kanıtlar kullanarak, olaylar ve kişilerde ilgili hipotezler ortaya atarak açıklamalar yaparlar.

CEVAP: B

70. Mekânsal Algı Becerileri

1. Mutlak Mekân Algısı
2. Görece Mekân Algısı
3. Yer Algısı / Konum Bilgisi
4. Tarihî Mekân Algısı
5. İmge Mekân Algısı

Görece Mekân Algısı

Zamanında önemli olan bir tarihi mekânın zamanla önemini yitirmesi, şekil değiştirmesi şeklinde açıklanabilir.

Misal Topkapı Sarayı

Misal İpek Yolu

CEVAP: D

- 71.** Kazanım öğrenme süreci içerisinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri tutum ve değerlerdir.

CEVAP: E

- 72.** Millî Eğitim Bakanlığı "Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesi" düşünüldüğünde "Kütü'l Amâre Zaferi" 29 Nisan'a karşılık gelir.

CEVAP: C

73. Anakronizm

- Geçmişe bugünün gözüyle bakılmasıdır.
- Bir tarihî olayı dönemin şartları içinde değerlendirmek yerine bugünün penceresinden açıklamaya çalışmaktır.
- İşin aslı empati kuramamaktır.

CEVAP: D

74. Küresel Bağlantılar

Günümüzde inançlar, fikirler, insanlar, sermaye, bilgi, teknoloji, kültürel ve siyasi sınırları aşarak küresel boyutta hareket halindedir. Böyle bir dönemde devletler de kendisi dışındakilerle bir yandan iş birliği yaparken diğer taraftan rekabet etmektedirler.

Öğrencilerin bu ilişkileri kavrama ve değerlendirme konusunda biliçli olmaları gerekmektedir. Küresel bağlantılar öğrenme alanı ile gelişen dünyanın gündemini takip eden, karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilen etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

CEVAP: B

75. Yansıtıcı Düşünme Olarak Sosyal Bilgiler

- Bu yaklaşıma göre öğrenciler, sosyal bilimlerin yapısı (onların temel kavramları, genellemeleri ve kuramları) ile bilgi toplama ve yorumlama süreçlerini öğrenmelidir. Bu nedenle sosyal bilimciler tarafından tanımlanan önemli bulgular, bakış açıları ve sorunlar, sosyal bilgiler programlarının içeriğini oluşturur.
- Bu özellikleri taşıyan öğretme - öğrenme süreçleri, öğrencilerin karmaşık ve çoğu kez iç içe girmiş dünyalarında karşılaşılabilecek sorunlarla başa çıkabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve değerler ile donanmalarını sağlar.
- Bu yaklaşım John Dewey'in düşüncelerine dayanmaktadır.
- Birincil amacı, öğrencilerin problem çözme ve karar alma becerilerini öğrenip uygulamalarını sağlamaktır. Buna paralel olarak, öğrencilerin bireysel ve kamusal problemleri tanımlayıp analiz edebilecekleri ve bunlara yönelik bilgiye dayalı kararlar alabilecekleri öğrenme - öğretme süreçlerine ağırlık vermektedir.
- Önceden belirlenmiş ve mutlaka uygulanması gereken bir içerik söz konusu değildir.
- Yapılacak etkinliklerin öğrencileri doğrudan ilgilendiren, etkileyen ve kaygılandıran güncel konu ve sorunlara odaklanması istenir.
- Benzerlik ve statükonun vurgulanmasına karşın, öğrencilerde sağlıklı bir şüpheciliğin, yaygın / egemen inançlar, değerler, politikalar ve uygulamaları inceleme - araştırma becerisinin gelişmesini öngörür. Bu yaklaşımın temel yöntemi, araştırma - incelemedir.

CEVAP: C